

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 18.4.2008
KOM(2008) 204 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ
A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE**

Zavádění eura na Kypru a Maltě

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ
A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE**

Zavádění eura na Kypru a Maltě

1. ÚVOD

Rada dne 10. července 2007 rozhodla o zrušení výjimky bránící Kypru a Maltě přijmout jednotnou měnu, a to s účinkem od 1. ledna 2008.

Úspěšný přechod obou zemí na euro potvrdil, že pokud se tento přechod důkladně připraví, postačí čtyřtýdenní období dvojího oběživa, a to i v případě zemí s velmi vysokým objemem hotovosti v oběhu¹. Naprostá většina Kypřanů (95 %) a Malt'anů (90 %) označila přechod na euro ve své zemi za hladký, popř. za spíše hladký a účinný.

Toto sdělení se týká nejdůležitějších hledisek procesu přechodu na euro, zejména výměny hotového oběživa, převodu finančních a administrativních systémů, skutečného a vnímaného dopadu zavedení eura na ceny a názoru občanů na informační a komunikační kampaň. Kromě toho jsou vyvozovány některé závěry, jež mohou být cenné pro přechody na euro v budoucnu.

2. VÝMĚNA HOTOVÉHO OBĚŽIVA

Výměna hotového oběživa je nejviditelnější stránkou procesu přechodu na euro, neboť se dotýká v podstatě všech finančních ústavů, podniků a občanů. Úspěch této výměny závisí na včasné dodání eurohotovosti všem dotčeným stranám a na důkladné přípravě stažení předchozí měny.

2.1. Předzásobení a druhotné předzásobení přede dnem zavedení eura

A) Kypr

Kyperská centrální banka (KCB) začala předzásobovat obchodní banky euromincemi dne 22. října 2007 a eurobankovkami dne 19. listopadu 2007. Přede dnem zavedení eura bylo do bankovního sektoru načerpáno asi 80 % hodnoty eurobankovek (v hodnotě 950 milionů EUR) a 64 % hodnoty euromincí (v hodnotě 64 milionů EUR). Předzásobení se týkalo poboček všech bank na Kypru (přibližně 900).

Zároveň bylo zahájeno druhotné předzásobení maloobchodníků eurohotovostí. Ačkoliv KCB nutnost druhotného předzásobení podnikům, které provádějí hotovostní operace, aktivně vysvětlovala, objednávky eurohotovosti zůstaly výrazně pod hranicí očekávání. Mnozí malí podnikatelé prohlašovali, že splnit všechny požadavky na druhotné předzásobení bylo obtížné a nákladné. Tento problém byl překonán tím, že banky po dohodě s KCB podnikům umožnily druhotně se předzásobit dne 31. prosince zjednodušeným postupem. Z celkového počtu 1 377 druhotně předzásobených podniků tento zjednodušený postup využilo a celkem 3,3 milionu EUR (ve srovnání s 11,1 milionu EUR v rámci postupu standardního) získalo téměř 58 % z nich.

¹ V kyperském a maltském plánu přechodu je uvedeno, že by se měl uplatnit scénář tzv. „velkého třesku“ a jednoměsíční období dvojího oběživa. První vlna zemí eurozóny euro zavedla podle „madridského“ scénáře, který počítal s přechodným obdobím v délce tří let (jednoho roku v případě Řecka). První zemí, jež uplatnila scénář „velkého třesku“, podle něhož byly eurobankovky a euromince zavedeny ve stejný den, kdy se euro stalo zákonným platidlem (1. leden 2007), bylo Slovinsko.

Kromě toho některé banky začaly svým klientům vyměňovat kyperské libry podle směnného kurzu platného k 1. listopadu a bez poplatků, což umožnilo podnikům, které na sebe břemeno druhotného předzásobení vzít nemohly, nakoupit si eurohotovost předem.

Podniky měly také k dispozici asi 40 000 předbalených sad (startovacích sad) mincí, z nichž každá měla hodnotu 172 EUR, prodalo se jich však jen 22 000. Protože tyto startovací sady obsahovaly ruličky mincí, mohly banky zbývající sady snadno použít i po dni zavedení eura.

Od 3. prosince 2007 bylo k dispozici dalších 250 000 minisad pro širokou veřejnost, každá v hodnotě 10 CYP (17,09 EUR). Prodalo se asi 189 000 minisad. Podle průzkumu agentury Eurobarometer² více než 70 % občanů, kteří si minisadu zakoupili, ji po přechodu na euro otevřelo a mince použilo, zatímco asi 20 % ji nerozbalilo.

Neprodané minisady byly po přechodu na euro vyvezeny do zahraničí, kde uspokojily poptávku sběratelů mincí. Během prvních týdnů měsíce ledna byly vyvezeny kyperské euromince v hodnotě 3,5 milionu EUR.

B) Malta

Předzásobení obchodních bank eurohotovostí bylo zahájeno 15. září 2007. Na 107 poboček bank obdrželo přede dnem zavedení eura eurobankovky v hodnotě 540 milionů EUR a euromince v hodnotě 27,81 milionu EUR.

Ve fázi druhotného předzásobení (která byla zahájena dne 1. prosince 2007) byly 134 podnikům dodány eurobankovky v hodnotě 3,9 milionu EUR a euromince v hodnotě 1,9 milionu EUR. Velmi omezený počet podniků, které se druhotného předzásobení zúčastnily, byl pravděpodobně dán uložením poněkud přísných podmínek.

Vzhledem k obzvláště velkému objemu hotovosti v oběhu vyzvala Maltská centrální banka veřejnost k tomu, aby od 1. prosince ukládala nadměrnou hotovost do bank. Banky se současně zavázaly k tomu, že bankovky a mince maltských lir smění na euro bez poplatku, aby umožnily malým podnikům získat eurohotovost ještě před přechodem na euro.

Mnoho podniků dalo přednost nákupu startovacích sad, jež je zásobily dostatečným objemem euromincí. Prodalo se všech 33 000 startovacích sad pro podniky (každá v hodnotě 131 EUR). Banky zaznamenaly určitou poptávku po startovacích sadách obsahujících mince i bankovky a určitou poptávku po startovacích sadách v jiném složení, než jaké se standardně nabízelo.

Malta rovněž zaznamenala velké objednávky maltských mincí od zahraničních sběratelů. Ode dne zavedení eura do 25. ledna vyvezly soukromé banky asi 1 200 000 kusů mincí jednotlivých nominálních hodnot. Ke stejnému dni Maltská centrální banka prodala asi 32 000 prezentačních sad eura a s jinými centrálními bankami eurozóny směnila na 10 000 kusů mincí jednotlivých nominálních hodnot.

Skutečnost, že podniky projevily malý zájem o druhotné předzásobení, potvrzuje negativní dopad přísných bezpečnostních a informačních požadavků, zejména na malé podniky. ECB proto v současnosti zkoumá, jak své pokyny k druhotnému předzásobení pro budoucí zavádění eura zjednodušit, a především uvažuje o zjednodušeném postupu uplatněném koncem prosince na Kypru.

Nesoulad mezi poptávkou po sadách mincí a jejich nabídkou zdůrazňuje důležitost pečlivého naplánování objemu hotovosti, který je třeba vyrobit. Rozumným měřítkem se jeví výroba jedné sady mincí na domácnost.

² Bleskový průzkum agentury Eurobarometer 223 (únor 2008).

Poměrně vysoké objemy mincí vyvezených do zahraničí naznačují, že je třeba počítat i s poptávkou na trhu sběratelů, zejména v případě malých zemí. Objednávky sběratelů mohou objem mincí, který je při přechodu na euro k dispozici, výrazně ovlivnit.

2.2. Období dvojího oběživa

Kypr a Malta zvolily jednoměsíční období dvojího oběživa. Hladký přechod na euro v těchto dvou zemích potvrdil, že k zavedení nové měny a ke stažení podstatného objemu měny předchozí postačují čtyři týdny³.

2.2.1. Distribuce eurobankovek a euromincí po dni zavedení eura

Veřejnost a podniky mohly v prvních dnech po zavedení eura získat eurohotovost především v bankomatech (ATM) a u bankovních přepážek. V obou zemích se však lidé své předchozí měny hromadně zbavovali a euro získávali také v maloobchodních prodejnách.

A) Kypr

Aby se směna kyperských liber na eura usnadnila, měly pobočky několika bank otevřeno i 1. ledna 2008, což bývá státní svátek.

Za prvních 10 dnů tohoto roku se do bank dostavilo kolem 336 000 Kypřanů, kteří si vybrali nebo směnili více než 578 milionů EUR (v průměru 1 177 EUR na operaci).

Všech 550 bankomatů začalo dne 1. ledna nejpozději od 0:30 hodin vydávat pouze eurobankovky. Během prvních týdnů ode dne přechodu na euro bankomaty vydávaly jen bankovky s nízkou nominální hodnotou, aby se snížil objem drobných mincí, které museli vydat maloobchodníci při hotovostních transakcích. Za prvních deset dnů po přechodu na euro Kypřané vybrali více než 32 milionů EUR při asi 251 000 operacích. V průměru bylo při jedné operaci vybráno asi 127 EUR.

Stejně jako ve Slovinsku a v některých zemích, které přijaly euro v roce 2002 (např. Německo a Španělsko), si většina občanů zašla během prvních dnů po přechodu na euro pro novou měnu spíše k bankovním přepážkám než k bankomatům. Srovnáme-li číselné údaje za celé období dvojího oběživa (leden 2008) s údaji za leden 2007, pozorujeme 55% nárůst hodnoty výběrů a směn, čemuž odpovídal i 61% nárůst objemu transakcí u přepážek, zatímco transakce přes bankomat vzrostly pouze o 23 %⁴.

Poměrně vysoká průměrná hodnota směn nebo výběrů připadající na Kypru na jednu bankovní operaci (1 177 EUR) svědčí o tom, že si lidé ponechali vysoké částky nastrádané hotovosti, což v prvních dnech po přechodu na euro vedlo k tomu, že se v bankách tvořily fronty, a to i přesto, že bankovní přepážky byly výjimečně otevřeny i 1. ledna. Situace v bankách se však rychle vrátila do normálu.

³ Období dvojího oběživa je období začínající dnem zavedení eura, během kterého je zákonným platidlem jak euro, tak předchozí měna (tj. stará vnitrostátní měna). Toto období může trvat nanejvýš šest měsíců, avšak členské státy je mohou zkrátit. V první vlně přechodu na euro většina zemí zvolila dvouměsíční období dvojího oběživa. Slovinsko se však rozhodlo pouze pro období čtrnáctidenní.

⁴ Hodnota transakcí uskutečněných přes bankomaty vzrostla jen o 15 %, především proto, že v lednu 2008 bankomaty vydávaly výhradně bankovky s nízkou nominální hodnotou.

B) Malta

Od 1. do 10. ledna bylo uskutečněno téměř 230 000 směn u přepážek v celkové výši asi 165 milionů EUR. Hodnota jedné směny se v průměru pohybovala kolem 720 EUR. Na Maltě bylo uskutečněno více výběrů z bankomatů než u bankovních přepážek, ale celková hodnota eurohotovosti získané u bankovních přepážek byla více než čtyřnásobná.

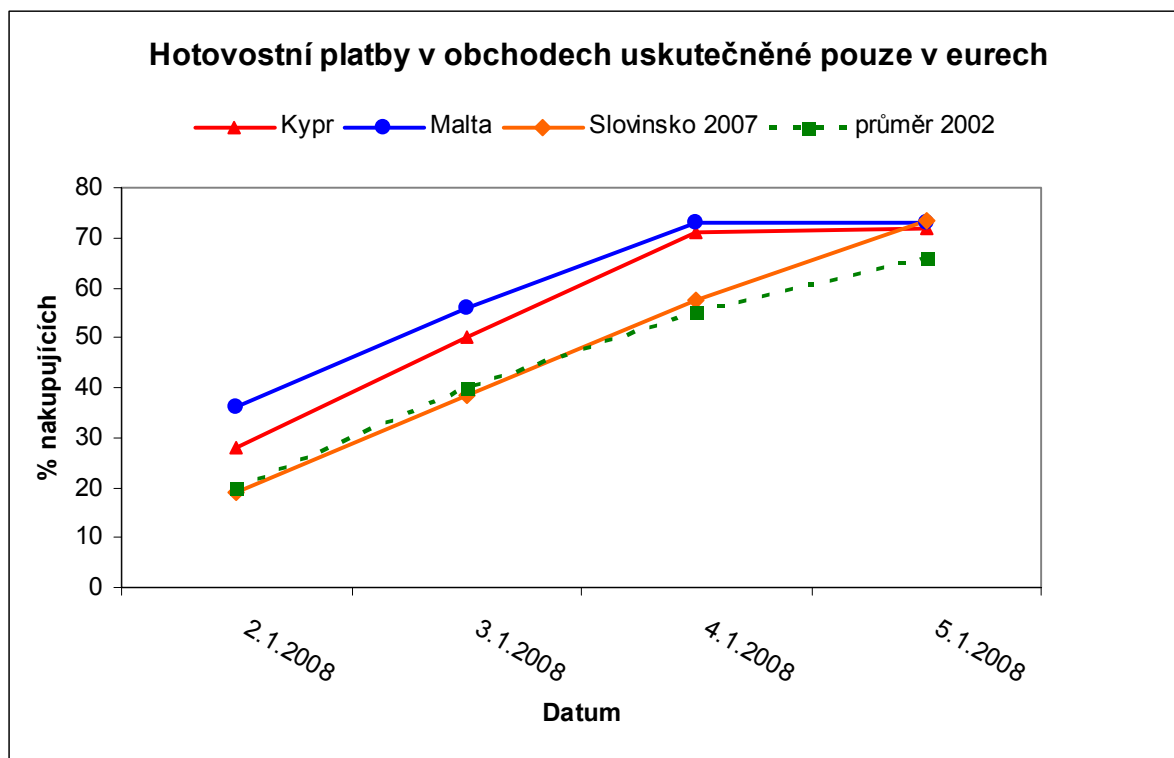
Asi 90 % všech bankomatů na Maltě (celkem 154) začalo vydávat pouze eurobankovky do půlnoci 1. ledna; zbytek bankomatů byl upraven v následujících hodinách. Do 10. ledna včetně bylo provedeno 316 000 výběrů v celkové hodnotě kolem 40 milionů EUR. Stejně jako na Kypru bylo při jedné operaci vybráno asi 126 EUR.

Protože lidé byli zjevně netrpěliví a chtěli si své úspory ve vnitrostátní měně směnit na eura a vybrat si v eurech hotovost, tvořily se v pobočkách některých bank značné fronty. Několik bank otevřelo zvláštní přepážky pro podniky, aby čekací doby zkrátilo. Avšak dlouhé fronty, které bylo možno pozorovat ještě týden po přechodu na euro, ukázaly, že podniknutá opatření nebyla zcela dostačující. Banky nebyly úplně připraveny tuto mimořádnou pracovní zátěž zvládnout, a to i přesto, že na ni vyčlenily 600 pokladních.

2.2.2. Vývoj hotovostních plateb

Číselné údaje o hotovostních platbách v eurech naznačují, že euro se rychle stalo maltskou a kyperskou měnou. Jeho používání během prvních tří dnů postupovalo mnohem rychleji než v první vlně (viz graf 1). V obou zemích dosáhl podíl hotovostních plateb v eurech provedených v obchodech dne 4. ledna 70 % všech hotovostních plateb, zatímco při přechodu na euro v roce 2002 nepřekročil podíl hotovostních plateb v eurech hranici 70 % až do 6. ledna. Více než 90 % maloobchodníků vrátilo drobné mince výhradně v eurech již od 2. ledna 2008.

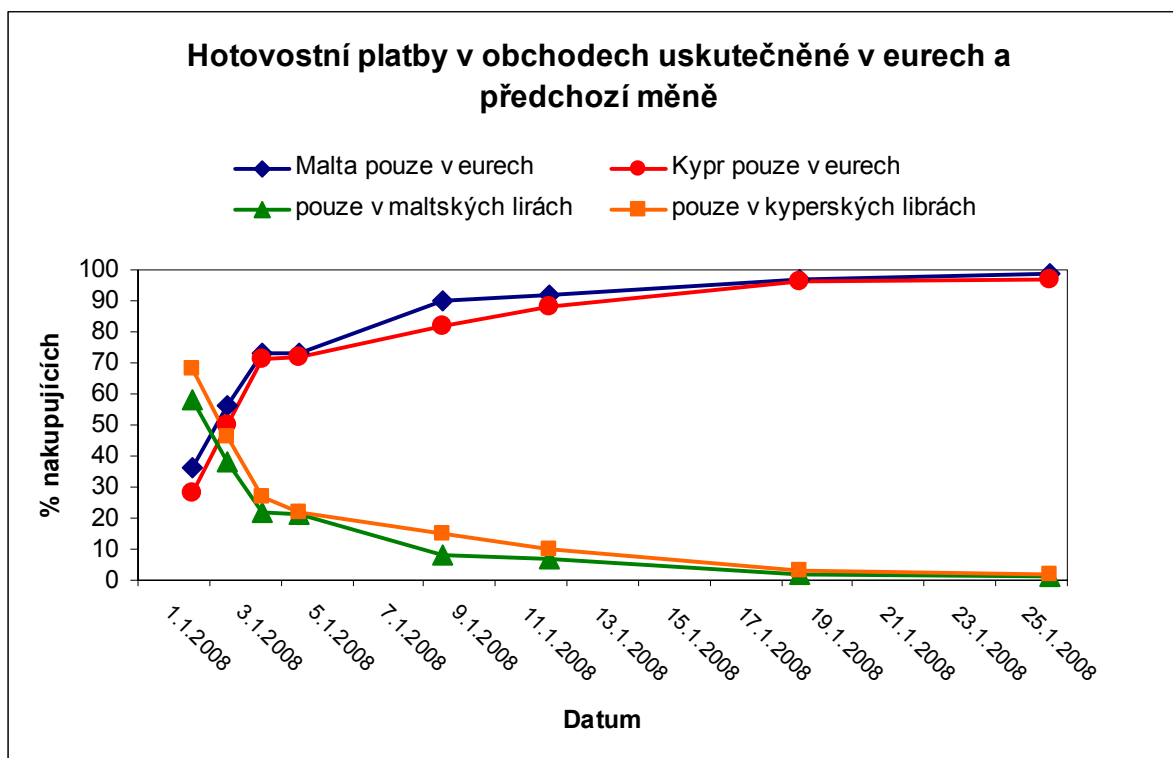
Graf 1

Zdroj: útvary Komise

V důsledku toho podíl plateb v předchozí měně rychle poklesl ze 100 % dne 29. prosince 2007 na 7–10 % všech hotovostních plateb provedených dne 12. ledna 2008. Dne 20. ledna 2008 (tj. deset dní před koncem období dvojího oběživa) byly v obchodech uskutečněny v předchozí měně pouze 3 % plateb (viz graf 2).

Graf 2

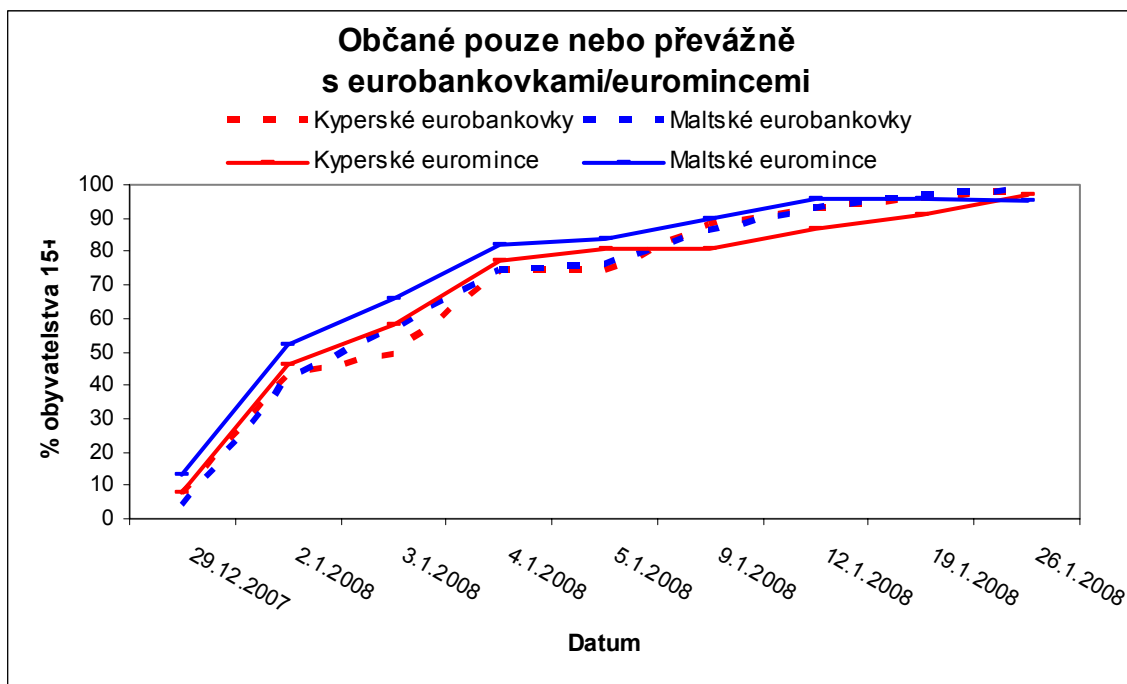
Zdroj: útvary Komise

Někteří maloobchodníci se v průběhu několika prvních dnů potýkali s nedostatkem hotovosti, protože mnoho občanů, které odradily dlouhé fronty v bankách, se předchozí měny zbavovalo v obchodech. Pokladníci proto potřebovali více euromincí s vyšší nominální hodnotou a více eurobankovek s nižší nominální hodnotou, než kolik se původně plánovalo.

Některým maloobchodníkům a poskytovatelům služeb (např. řidičům autobusů) došly mince v hodnotě 1 a 2 eurocentů, které byly nutné k přesnému vrácení. Protože zákon zakazuje zaokrouhlování cen, vznikla potřeba nečekaného objemu mincí některých nominálních hodnot a Maltská centrální banka musela zadat další objednávky.

Výsledky průzkumu Komise znázorněné v grafu 3 ukazují, že již dvanáct dní po přechodu na euro mělo více než 90 % Malťanů i Kypřanů ve svých peněženkách *pouze nebo převážně* euromince a eurobankovky. Přechod byl překvapivě rychlý, uvážíme-li, že v porovnání se Slovinskem si přede dnem zavedení eura opatřilo nějakou eurohotovost méně lidí. Dne 29. prosince 2007 mělo 7 % Kypřanů převážně eurobankovky a 8 % převážně euromince. Stejně číselné údaje v případě Malty dosahují 4 % a 12 %. Ve Slovinsku tento podíl dosáhl ve srovnatelném období 20 % u eurobankovek a 27 % u euromincí.

Graf 3

Zdroj: útvary Komise

Občané si na svou novou měnu velmi rychle zvykli. Do začátku února 2008 bylo pro takřka 90 % Malťanů a 95 % Kypřanů velmi snadné nebo poměrně snadné jednotlivé eurobankovky rozlišovat. Více než polovina maltských občanů (53 %) počítala ceny při každodenních nákupu nejčastěji v eurech a asi 40 % občanů tak činilo i při nákupu mimořádných. Kypřané stále ještě častěji počítali v librách při nákupu zboží větší hodnoty, ale při každodenních nákupu uvažovali většinou v eurech⁵.

2.2.3. Stahování předchozí měny

Předchozí měny se začaly vracet během posledních měsíců roku 2007. K 1. lednu 2008 bylo z oběhu staženo již asi 40 % bankovek na Maltě a asi 10 % na Kypru. Tento proces se urychlil během prvních dnů měsíce ledna, kdy bylo denně staženo asi 5–6 % objemu zbývajících bankovek v předchozí měně na Kypru a asi 3 % na Maltě.

Asi 50 % hodnoty bankovek kyperských liber a maltských lir, které k 1. lednu zůstávaly v oběhu, bylo na Kypru staženo do 15. ledna a na Maltě do 17. ledna⁶. V obou zemích bylo tempo stahování rychlejší než v roce 2002, kdy byla hranice 50 % překročena až 21. ledna. Na konci ledna stále zůstávalo v oběhu ještě 25 % hotovosti v předchozí měně kyperské a 35 % hotovosti v předchozí měně maltské, což je výsledek v podstatě srovnatelný s výsledkem z roku 2002⁷.

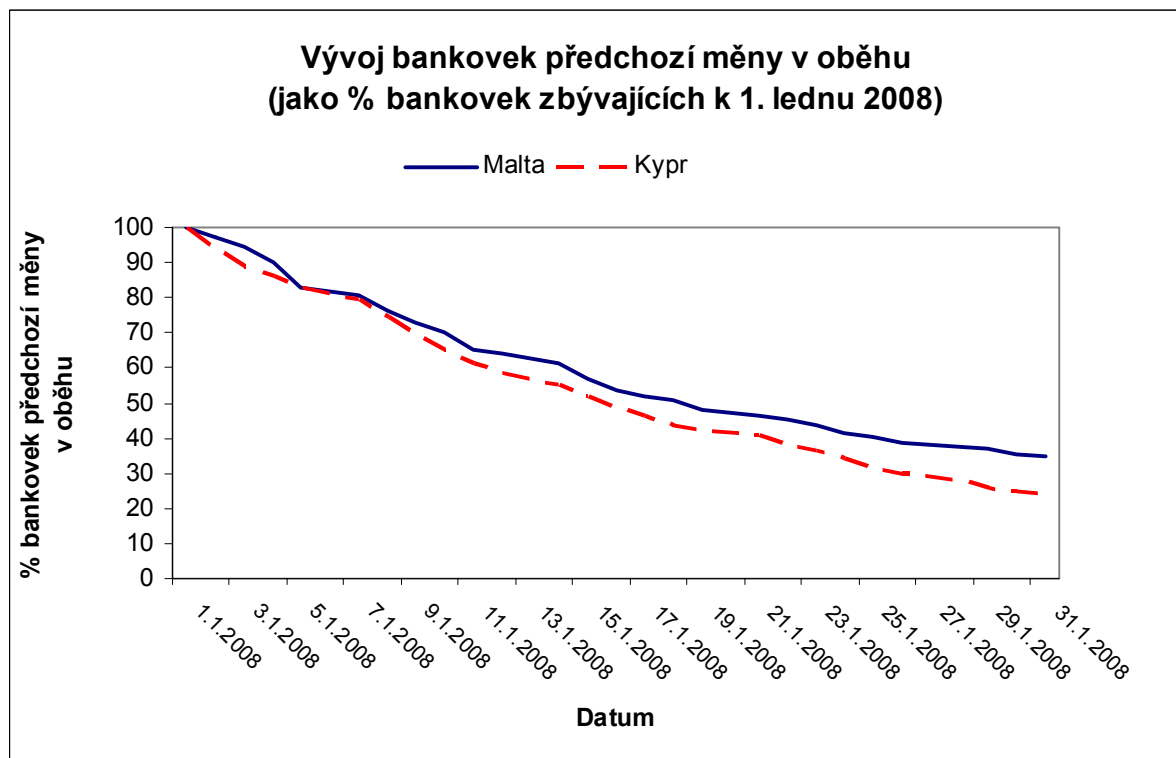
⁵ Bleskový průzkum agentury Eurobarometer 222 pro Kypr a bleskový průzkum agentury Eurobarometer 223 pro Maltu, oba z února 2008.

⁶ Celková hodnota bankovek a mincí kyperských liber, které byly k 1. lednu 2008 v oběhu, dosahovala po řadě 994 milionů EUR a 66 milionů EUR. Stejně číselné údaje v případě Malty činily 635 milionů EUR a 44 milionů EUR.

⁷ Kyperská centrální banka bude bankovky v předchozí měně směňovat bez poplatku po dobu deseti let a mince po dobu dvou let ode dne zavedení eura. Maltská centrální banka bude mince maltských lir směňovat do 2. února 2010 a bankovky maltských lir do 1. února 2018.

Celkově lze říci, že společnosti převážející hotovost ani banky neohlásily v souvislosti s výběrem a ukládáním předchozí měny žádné problémy.

Graf 4

Zdroj: ECB

Výměna hotového oběživa na Kypru a Maltě potvrzuje, že krátké období dvojího oběživa je technicky proveditelné, a to i v zemích s velmi vysokým objemem hotovosti v oběhu.

Přestože banky přijaly zvláštní opatření, aby se vypořádaly s mimořádnou pracovní zátěží, tato opatření nepostačovala vždy k tomu, aby se během prvních týdnů po zavedení eura zabránilo tvoření front. Kvůli usnadnění celého procesu by se měl před každým přechodem na euro klást velký důraz na vrácení nastřádané hotovosti v předchozí měně přede dnem zavedení eura, na dostatečně rozsáhlé druhotné předzásobení a na používání bezhotovostního platebního styku.

3. PŘEVOD FINANČNÍCH A ADMINISTRATIVNÍCH SYSTÉMŮ

V souladu se scénářem velkého třesku přechodu na euro, který si Kypr i Malta zvolily, fungovaly všechny administrativní a finanční systémy do 31. prosince 2007 výhradně v příslušné vnitrostátní měně a teprve 1. ledna 2008 přešly na euro.

Podle všech dostupných údajů se kyperské a maltské orgány veřejné správy a podniky zvládly na tuto změnu dobře a včas připravit. Odborníci z obou členských států se zúčastnili informačních akcí a školení, které uspořádaly Komise/OLAF, ECB a Europol s cílem obeznámit je s postupy a metodami určenými k ochraně eura před paděláním.

Téměř všechny podniky dotazované v obou zemích v září 2007⁸ byly o přechodu na euro informovány a začaly s přípravami.

Při přechodu na euro banky ani maloobchodníci nehlásili žádné větší technické problémy. Stejně hladce proběhl přechod na euro v bankomatech, v systémech platebních karet a na bankovních účtech.

4. VÝVOJ CEN

4.1. Sledování cen během přechodu na euro

Výsledky průzkumu agentury Eurobarometer, který byl věnován tomu, jak veřejnost vnímá euro, a uskutečněn v září 2007, ukázaly, že více než tři čtvrtiny občanů Kypru i Malty se během přechodu na euro obávaly zneužívání a podvodů v souvislosti s cenami. Obě země tyto obavy vyřešily tím, že zavedly komplexní soubor opatření.

Na Kypru pět středisek pro sledování eura přísně kontrolovalo správnost uvádění dvojích cen⁹ a ministerstvo financí a sdružení spotřebitelů kontrolovaly ceny běžně kupovaného zboží. Díky kodexu spravedlivé tvorby cen, který podepsalo 7 579 podniků, se zjevně podařilo navyšování cen omezit, neboť většina případů nekalých praktik byla zaznamenána u podniků, které kodex nepodepsaly. Střediska pro sledování eura kontaktovala maloobchodníky a poskytovatele služeb, jejichž ceny stouply abnormálně (většinou holiči, kadeřníci, prodejci kebabu, majitelé soukromých parkovišť, lékaři, provozovatelé kaváren a kin), vyšetřila důvody navýšení a na internetu zveřejnila jména těch, kteří přechod na euro zneužili.

Cenovou situaci na Maltě sleduje Národní výbor pro přechod na euro (NECC)¹⁰, který zároveň uzavřel s více než 7 900 podniky iniciativu FAIR.

Malta je první zemí, ve které je zaokrouhlování cen směrem nahoru po přechodu na euro zakázáno zákonem¹¹. Každé ohlášení týkající se zaokrouhlení cen, které občané učiní prostřednictvím eurolinky nebo písemně e-mailem, se okamžitě prošetří. V průběhu prvních sedmi týdnů roku přibližně 107 majitelů obchodů a jiných provozovatelů (včetně mnoha lékařů a některých majitelů parkovišť) upravilo ceny směrem dolů poté, co je výbor NECC upozornil, že kvůli přechodu na euro své poplatky nebo ceny nespravedlivě navýšili. Pokuty za neoprávněné navýšení cen byly uděleny třem podnikům, zatímco u 96 stížností se ukázalo, že byly neopodstatněné.

⁸ Bleskový průzkum agentury Eurobarometer 218 (září 2007) pro Kypr a průzkum podniků výboru NECC (září 2007) pro Maltu.

⁹ Povinnost uvádět ceny dvojmo v kyperských librách a eurech začala platit dne 1. září 2007 a potrvá do 30. září 2008. Povinnost uvádět na Maltě ceny dvojmo v maltských lirách a eurech začala platit dne 11. července 2007 a potrvá do 30. června 2008.

¹⁰ Sledování cen potrvá do června 2008.

¹¹ Podle maltského zákona o přijetí eura (CAP.485) je zaokrouhlování peněžních částek směrem nahoru povoleno pouze za předpokladu, že se jím dopěje k peněžní částce v eurech, která je nižší než odpovídající peněžní částka v maltských lirách před přechodem na euro. V případě peněžních částek, které tvoří součást kontinua za účelem stanovení prahových hodnot, může být hodnota těchto částek převedených na euro v případě nutnosti zaokrouhlena nahoru tak, aby byla zajištěna návaznost prahových hodnot sousedních rozpětí a aby bylo dané rozpětí prahovými hodnotami jasně ohraničeno. Vyžadají-li si to okolnosti dané technickými omezeními, může středisko pro sledování eura po obdržení příslušné žádosti udělit povolení k tomu, aby bylo zaokrouhlení směrem nahoru provedeno jiným způsobem, a to v souladu s podmínkami, jež středisko pro sledování eura stanoví.

4.2. Cenové trendy

Vývoj inflace na Kypru a Maltě byl v roce 2007 z velké části ovlivněn globálními faktory. Poměrně nízká úroveň inflace v první části roku byla do značné míry dána příznivým dopadem cen energií, jejichž vývoj se na přelomu srpna a září 2007 obrátil. Ve druhé části roku 2007 pak nepříznivý dopad cen energií ve spojení s rostoucími cenami komodit přispěl k tomu, že inflace měla rostoucí tendenci.

Roční inflace na Kypru v roce 2007 v průměru dosahovala 2,2 %, přičemž její hodnoty byly v první polovině roku nízké a ve druhé polovině roku vysoké. Rostoucí trend inflace podle HISC v roce 2007 pokračoval i v prvním měsíci roku 2008. V únoru 2008 tak roční inflace činila 4,7 %, což představovalo zvýšení ze 4,1 % v lednu 2008. Roční inflace na Maltě v roce 2007 v průměru dosahovala 0,7 % a velmi kolísala: zpomalení inflace v první polovině roku vystřídal její zrychlení ve druhé polovině roku. V únoru dosahovala meziroční hodnota 4,0 %, což představovalo zvýšení ze 3,8 % v lednu 2008.

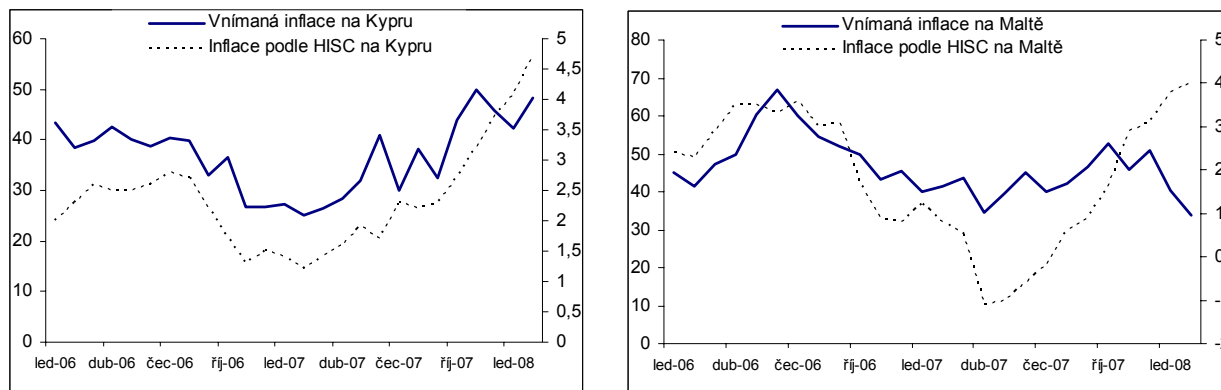
Eurostat ve svém prozatímním hodnocení (Přechod na euro a inflace na Kypru a Maltě, duben 2008) uvádí, že na Kypru i na Maltě se celkový (jednorázový) dopad zavedení eura na celkovou inflaci během přechodu a bezprostředně po něm pravděpodobně pohyboval mezi 0,2 a 0,3 procentního bodu. Tyto odhady týkající se Kypru a Malty se shodují se zkušeností z první vlny přechodu na euro v roce 2002 a z přechodu na euro ve Slovinsku v roce 2007. Eurostat je proto toho názoru, že dopady přechodu na euro na Kypru i Maltě sice byly patrné, ale nebyly takového rozsahu, aby v obou zemích zásadně ovlivnily celkovou inflaci. Eurostat bude v případě potřeby po získání nových informací své závěry ohledně dopadu zavedení eura na Kypru a Maltě aktualizovat.

4.3. Vnímání cen

Údaje útvarů Komise naznačují, že vnímaná inflace obecně sledovala trend inflace podle HISC na Kypru a Maltě za posledních několik let. Na Kypru vnímaná inflace těsně sledovala dráhu celkové inflace, neboť obě měly od počátku roku 2007 vzestupnou tendenci. Na Maltě vnímaná inflace rovněž sledovala inflaci podle HISC, avšak méně těsně, neboť výrazný pokles inflace podle HISC v dubnu nebyl vyvážen odpovídajícím poklesem inflace vnímané.

Údaje, které jsou od přechodu na euro k dispozici, ukazují, že vnímaná inflace zůstávala zpočátku beze změny. Navzdory rostoucí inflaci podle HISC poklesla vnímaná inflace na Kypru na 42,3 procentního bodu v lednu 2008 ze 45,7 procentního bodu v prosinci předchozího roku a vnímaná inflace na Maltě dosahovala v lednu 40,5 procentního bodu, což představovalo pokles z 51,0 procentních bodů v předešlém měsíci. Zdá se tedy, že ani zrychlení inflace podle HISC ani možný dopad zavedení eura na ceny neměly vliv na to, jak spotřebitelé inflaci vnímali. K méně výraznému vnímání inflace v obou nejnovějších členských státech eurozóny mohly napomoci i jiné faktory, např. informační kampaně. V případě Malty tato skutečnost navíc velmi pravděpodobně souvisela se zákazem zaokrouhlování cen směrem nahoru a jeho důsledným prosazováním.

Graf 5

Zdroj: útvary Komise

Tento obrázek se však v únoru 2008 částečně změnil. Zatímco na Maltě vnímaná inflace dále klesala až na 34,0 procentních bodů ze 40,5 procentního bodu v lednu 2008, na Kypru vnímaná inflace vzrostla na 48,2 procentního bodu ze 42,3 procentního bodu v lednu 2008. Činit závěry o dalším vývoji vnímané inflace na Kypru nebo Maltě by však bylo předčasné.

Kypr a Malta zažívají od poloviny roku 2007 inflační tlaky především z důvodu zrychlení světové inflace v dílčích odvětvích energie a potravin. Vnímaná inflace zároveň obecně sleduje trend inflace podle HISC. Během prvních měsíců po přechodu na euro byla vnímaná inflace udržena pod kontrolou, přestože se měřená inflace zrychlovala. V únoru vnímaná inflace na Kypru vzrostla, zatímco na Maltě dále klesala.

5. KOMUNIKAČNÍ KAMPAŇ K PŘECHODU NA EURO A JEJÍ VNÍMÁNÍ VEŘEJNOSTÍ

Kyperská kampaň k přechodu na euro a vnitrostátní internetové stránky věnované euru (www.euro.cy) byly oficiálně spuštěny 31. května 2006. Kampaň v hromadných sdělovacích prostředcích byla zahájena až na jaře 2007, mimo jiné kvůli problémům s veřejnou soutěží, v níž měla být vybrána agentura pro styk s veřejností. Kampaň se zaměřovala na MSP, venkovské oblasti a zranitelné skupiny. Jejimi hlavními tématy byly harmonogram přechodu na euro, výhody eura, směnný kurs a obavy z neoprávněného navýšení cen. Hlavními komunikačními kanály byl rozhlas (10 225 spotů), televize (3 260 spotů) a reklama v tisku (206 reklam v časopisech a 241 v novinách). Po ostrově jezdily „eurobusy“, které přinášely informace lidem v odlehlých oblastech. Protože si kyperské orgány byly vědomy trvale nízké podpory eura, zvýšily v posledních měsících své komunikační úsilí, a především se zaměřily na zranitelné skupiny. Evropská komise podpořila řadu aktivit, které zahrnovaly uspořádání nově pojaté výstavy eura, modelovou konferenci a seminář pro novináře, vnitrostátní školní soutěž a výrobu propagačního materiálu.

Zdá se, že informační kampaň přinesla velmi dobré výsledky. Podle průzkumu agentury Eurobarometer z února 2008 mělo 9 z 10 Kypřanů pocit, že jsou o přechodu na euro velmi dobře nebo poměrně dobře informováni. Pro většinu občanů byla hlavním zdrojem informací média (61 %), za nimiž následovaly obchodní banky (16 %) a Kyperská centrální banka (10 %). S informacemi, jež o euru poskytovaly vnitrostátní orgány, byli lidé velmi spokojeni (49 %) nebo poměrně spokojeni (44 %). Osm z deseti Kypřanů si opatřilo eurokalkulátor a shledalo jej velmi užitečným. V únoru 2008 by asi 80 % všech lidí dotazovaných v průzkumu agentury Eurobarometer stále ještě uvítalo více informací o spravedlivém zaokrouhlování a

správné tvorbě cen, o sociálních, hospodářských a politických souvislostech eura a o bezpečnostních prvcích eura.

Zpočátku nízká podpora eura na **Maltě** se změnila díky zevrubné, několikafázové kampani, jež se nejprve zaměřila na informovanost a výhody eura a poté na praktická hlediska přechodu na euro. Nabídla kombinaci sdělení v hromadných sdělovacích prostředcích (4 750 spotů v televizi, 20 125 spotů v rozhlasu a 1 465 reklam v novinách a časopisech) a sdělení na bázi osobní (telefonní eurolinka, kontakty s tiskem, nevládní organizace, místní zastupitelstva a farnosti, organizace spotřebitelů a podniků, školy a zranitelné skupiny). Informační kampaň se soustavně zabývala obavami lidí z nekalých praktik. Veškerá opatření a metodicky zpracovaný seznam všech informací týkajících se eura byly uvedeny na zvláštních internetových stránkách (www.euro.gov.mt).

Evropská komise podpořila pod záštitou dohody o partnerství dvě výstavy eura a jednu konferenci o euru, průzkum široké veřejnosti a průzkum týkající se období dvojího oběživa a vnitrostátní školní soutěž.

Tato dlouhá a intenzivní informační kampaň zjevně přinesla velmi dobré výsledky. Podle průzkumu agentury Eurobarometer z února 2008 mělo 9 z 10 Malt'anů pocit, že jsou o přechodu na euro velmi dobře nebo poměrně dobře informováni. Pro většinu lidí (68 %) byla hlavním zdrojem informací média, přičemž za nejúčinnější zdroj byla pokládána televize. Televizní spoty zhlédlo 87 % lidí, z nichž je více než 90 % shledalo poměrně nebo velmi užitečnými. V únoru 2008 by 56 % všech lidí dotazovaných v průzkumu agentury Eurobarometer stále ještě uvítalo více informací o spravedlivém zaokrouhlování a správné tvorbě cen a o bezpečnostních prvcích eura.

Informační kampaň týkající se přechodu na euro byla v obou zemích vnímána tak, že proběhla hladce a byla účinná. To dokládá, že dobře řízená a zevrubná komunikační kampaň může zesílit podporu eura ze strany veřejnosti. Maltská kampaň navíc ukázala, že obavy ze zvyšování cen v souvislosti s přechodem na euro lze úspěšně řešit dobře cílenými a intenzivními informačními aktivitami.